

at imødekomme politiets begæring. Landsretten fandt derimod, at politiet uden retskendelse efter retsplejelovens kap. 71 kunne indhente de nævnte oplysninger.

Højesteret udtalte, at de ønskede oplysninger indeholdt oplysninger om brug af telenet eller teletjenester, som var omfattet af telekonkurrencelovens § 13, stk. 3, og at videregivelse til politiet ikke uden videre kunne anses for berettiget. Videregivelse kunne imidlertid ske, hvis videregivelse af positionsoplysninger kunne anses for hjemlet i retsplejelovens regler om straffeprocessuelle tvangsindgreb, eller videregivelse af positionsoplysninger måtte sidestilles med et sådant indgreb. Oplysningerne skulle anvendes i tilknytning til politiets skygning af den mistænkte. Højesteret fandt, at indgrebet derfor kunne sidestilles med observation, jf. retsplejelovens § 791 a. Da oplysningerne ikke kunne stedfæste en persons færden så præcist, at den kunne lokaliseres til en bolig eller andre husrum, fandt Højesteret, at indgrebet var omfattet af retsplejelovens § 791 a, stk. 2, og ikke stk. 3. Såfremt denne bestemmelses betingelser var opfyldt, kunne det derfor ved kendelse bestemmes, at det var berettiget at videregive de nævnte oplysninger.

Med hensyn til spørgsmålet om, i hvilket omfang et indgreb har karakter af et straffeprocessuelt tvangsindgreb, kan til sammenligning peges på politiets brug af såkaldt pejlingsudstyr.

I forbindelse med det lovforslag, der dannede grundlag for indsættelse af observationsbestemmelsen i retsplejelovens § 791 a, jf. ovenfor, overvejede Justitsministeriet bl.a., om andre efterforskningsmetoder, herunder pejling, burde lovreguleres. Ved pejling forstås, at politiet monterer pejleudstyr på en genstand, f.eks. en bil, der tilhører en mistænkt, med henblik på at kunne følge genstandens bevægelser på afstand.

Justitsministeriet bemærkede i den forbindelse, at pejling ud fra en umiddelbar betragtning har visse lighedspunkter med observation og aflytning, idet politiet ved hjælp af teknisk udstyr herved får en viden, der normalt forudsætter, at politiet er fysisk til stede. Ministeriet fremhævede herefter, at pejling imidlertid ikke giver mulighed for at optage billeder eller aflytte samtaler, og at pejling derfor nærmest har karakter af en »skygning« under anvendelse af tekniske hjælpemidler. Indgrebet blev derfor ikke anset for at være af så væsentlig og indgribende karakter, at det burde sidestilles med andre efterforskningsmidler, der er reguleret i retsplejeloven, og Justitsministeriet fandt således ikke anledning til at foreslå en lovregulering af politiets brug af pejling. Der henvises til Folketingstidende 1998-99, tillæg A, side 840.

I forarbejderne til observationsreglerne i retsplejelovens § 791 a er i samme forbindelse henvist til en kendelse fra Vestre Landsret, der omhandler spørgsmålet om politiets brug af pejling. I afgørelsen, der er gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1996, side 1496, fandt landsretten, at der i det konkrete tilfælde, hvor det anvendte elektroniske sporingsudstyr var anbragt *uden på* den mistænkte bil, ikke var tale om et straffeprocessuelt tvangsindgreb, men derimod om skygning under anvendelse af tekniske hjælpemidler. Tilsvarende er også efterfølgende lagt til grund i retspraksis, jf. Ugeskrift for Retsvæsen 2003, side 1599 V.

Højesteret nåede i en afgørelse gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2000, side 2476, frem til, at der i en situation, hvor politiet ønskede at installere pejlingsudstyr *inde i* en mistænks bil, var tale om pejling ved anvendelse af udstyr, hvis installation indebar et straffeprocessuelt indgreb, og at indgrebet derfor måtte anses for omfattet af eller sidestillet med observationsbegrebet i retsplejelovens § 791 a. Højesteret fandt herefter, at indgrebet var omfattet af retsplejelovens § 791 a, stk. 2.

5.2. Arbejdsgruppens overvejelser og anbefalinger

I rapporten fra den tværministerielle arbejdsgruppe om terrorbekæmpelse er spørgsmålet om observation ved brug af masteoplysninger behandlet i anbefaling nr. 30.

I rapporten er det i den forbindelse anført, at den nuværende teknik inden for mobiltelefoni giver mulighed for, at man via mastepositioner kan stedfæste, hvor en tændt mobiltelefon befinder sig, uanset om mobiltelefonen faktisk benyttes til kommunikation. Arbejdsgruppen anbefaler, at udbydere af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester på baggrund af en observationskendelse forpligtes til fremadrettet (løbende) at udlevere oplysninger til politiet om, hvilke mobiltelefonmaster en tændt mobiltelefon er i forbindelse med. Det anbefales endvidere, at udbydere af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester bør være forpligtet til at indrette deres tekniske systemer således, at de indgreb, der er nævnt i retsplejelovens kapitel 71, er mulige.

Denne anbefaling har sammenhæng med arbejdsgruppens anbefaling nr. 17, hvori det foreslås, at der i telelovgivningen fastsættes krav om, at politiet hos alle teleudbydere skal have mulighed for at indhente fremadrettede tele- og masteoplysninger, samtidig med at disse registreres – det vil sige samtidig med, at en person foretager et opkald, aktiverer en sendemast eller lignende.